

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ՊԵՏԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՄԲ ՈՒՄՈՒՄՆԱԿԱՆ ՎԱՐԿԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ ՀԱՐԱԿԻՑ ՀԱՅԱՍՏՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ

21-րդ դարում կրթական համակարգերի կատարելագործումը եւ կրթության ֆինանսավորումը հրատապ լուծում պահանջող տնտեսական խնդիրներից են, որոնց հատուկ ուշադրություն են արժանանում աշխարհի բազմաթիվ երկրներում, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում:

Տնտեսագիտության տեսանկյունից բարձրագույն կրթություն ստանալու համար կատարված ծախսերը համարվում են ներդրում: Անհատը բարձրագույն ուսումնական հաստատությունում (այսուհետ՝ ԲՈՒՀ) ուսումնառության մասին որոշում է կայացնում՝ համեմատելով իր նյութական օգուտները եւ կորուստները: Օգուտները կարող են դրսևորվել նրանով, որ ուսումնական հաստատությունն ավարտելուց հետո նա ավելի շատ պահանջարկ կունենա աշխատաշուկայում եւ նրան, ի տարբերություն բարձրագույն կրթություն չունեցողների, կառաջարկվի ավելի բարձր աշխատավարձ: Որպես նյութական կորուստ կարելի է նշել այն օգուտները, մասնավորապես՝ աշխատավարձը, որն ուսանողը կարող էր ստանալ ուսման ժամանակահատվածում, եթե դպրոցն ավարտելուց անմիջապես հետո անցներ աշխատանքի, ինչպես նաեւ ուսման հետ կապված ծախսերը, որոնք ներառում են ինչպես ուսման վարձը, այնպես էլ ուսումնառության հետ կապված հարակից ծախսերը (բնակարանի վարձը, սննդի, գրականության, սարքավորումների ձեռքբերման, տրանսպորտային եւ այլն ծախսերը): Հետեւաբար, անհատը դպրոցն ավարտելուց հետո որոշում կկայացնի շարունակել կրթությունը ԲՈՒՀ-ում, եթե ի վիճակի լինի վճարել ուսումնառության ծախսերը եւ ակնկալելիք օգուտներն ավելի լինեն, քան սպասվելիք ծախսերը:

Արեւմտյան Եվրոպայի եւ Հյուսիսային Ամերիկայի երկրներն ունեն ԲՈՒՀ-երի ուսանողների ֆինանսական օժանդակության բավականին զարգացած համակարգ¹: Օժանդակությունն իրականացվում է տարաբնույթ մեխանիզմների միջոցով՝ պետական սուբսիդավորում, կրթական (բարեգործական) ֆոնդերի միջոցով ֆինանսավորում, համալսարանների սեփական միջոցներից տրանսֆերտների տրամադրում, ուսանողների վարկավորման համակարգ, որոնք մեծապես պայմանավորված են տվյալ երկրի կրթական համակարգի կառուցվածքից եւ պետության մասնակցության աստիճանից: Այդ երկրների համալսարաններում սովորող ուսանողների ֆինանսավորման հիմնական աղբյուրներն են՝ ուսանողների եւ նրանց ծնողների դրամական միջոցները, տնտեսության մասնավոր հատվածը (օրինակ՝ գործատուները), հարկատուները (օրինակ՝ տարատեսակ ֆինանսավորման խորհուրդները), համալսարանները եւ հովանավորները (օրինակ՝ բարեգործական հիմնադրամները): Նշված երկրներում բարձրագույն կրթության վարկավորման հիմնական նպատակն այն ուսանողներին ֆինանսական օժանդակություն

ցուցաբերելն է, ովքեր ի վիճակի չեն ամբողջությամբ վճարել ուսման հետ կապված ծախսերը:

Լայնորեն կիրառվում է նաև ուսումնական վարկերի միջոցով ԲՈՒՀ-երի ուսանողներին ֆինանսական օժանդակություն ցուցաբերելու համակարգը: Այդ վարկերը խթանում են բարձրագույն կրթության նկատմամբ պահանջարկը՝ դարձնելով այն ավելի մատչելի, միաժամանակ՝ ուսանողներին օգնելով հաղթահարել այն խնդիրները, որոնք առաջանում են ուսման ընթացքում: Ի լրումն նշվածի, ուսանողների մոտ առաջանում է նաև լավ սովորելու ազդակ, որպեսզի ուսումն ավարտելուց հետո, լավ աշխատանքի անցնելով, նրանք կարողանան հաջողությամբ մարել ուսման վարկի գումարը: Ուսումնական վարկը գրավիչ է դառնում նաև նրանով, որ հնարավորություն է ստեղծվում վարկը ստանալ մեկ երկրում, իսկ սովորել՝ մեկ այլ երկրում:

Զարգացած երկրներում բարձրագույն կրթության վարկավորման երկու էական հատկանիշներն են՝ հանրամատչելիությունը (general availability) եւ վարկավորման ծրագրերում պետության մասնակցությունը (governmental participation): Հանրամատչելիությամբ ապահովվում է իրավական ակտերով սահմանված պահանջներին համապատասխանող բոլոր (eligible students), ընդ որում՝ անապահով ընտանիքների ուսանողների կողմից ուսումնական վարկեր ստանալու հավասար հնարավորությունը: Ուսումնական վարկերը բանկերի կողմից տրամադրվելու դեպքում պետությունն ունի հետեւյալ հիմնական չորս գործառույթները՝

- 1) պետությունը կարող է կրել վարկը ուսանողի կողմից չմարելու հետ կապված ռիսկերը.
- 2) պետությունը կարող է ուսանողներին տրամադրել սուբսիդիաներ (վարկը մարելու համար նախատեսված ֆինանսական օժանդակություն), օրինակ՝ պետությունը կարող է կրել տոկոսադրույքի որոշակի մասը վճարելու պարտավորությունը.
- 3) ուսումնական վարկերի տրամադրման գործընթացում պետության մասնակցությունն օգնում է կրճատել տրանսակցիոն ծախսերը, որոնք կապված են վարկի պայմանների ճշգրտման, վարկառուի վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրման եւ այլնի հետ.
- 4) պետությունը կարող է օգտագործել հարկավաք մեխանիզմը կամ կենսաթոշակային համարգը, որպեսզի ուսումնական վարկավորման գործընթացում կրճատի վարչական ծախսերը: Մասնավորապես, պետությունը կարող է օրինական ձեւով ներազդել այն գործատուների վրա, որոնց մոտ աշխատում են վարկառուները, որպեսզի նրանք վարկը չմարած ուսանողների աշխատավարձից՝ ի օգուտ վարկատուների պահումներ կատարեն:

Արեւմտյան երկրներում առկա ուսումնական վարկավորման ձեւերից առավել տարածված են հետեւյալ երկու ձեւերը՝ conventional loans («պայմանական վարկեր», որոնք կոչվում

են նաեւ «mortgage-type Loans», այսինքն՝ հիփոթեքային վարկեր - CL եւ income contingent loans («ապագա եկամտից համարժեք վճարումներով վարկեր») -(ICL): Առաջին ձեւի (CL) վարկավորման դեպքում կարգավորվում է վարկի տոկոսադրույքը (սովորաբար կարգավորվում են վարկի ընդհանուր գումարից վճարվելիք տարեկան տոկոսը, վճարման ժամանակաշրջանը (ուսանողի կողմից վարկն ամբողջությամբ մարելու ժամկետը), վճարման պայմանները (վճարման հաճախականությունը, պարբերաբար կատարվող վճարումների չափերը եւ այլն): Երկրորդ ձեւի (ICL) վարկավորումը բնութագրվում է նրանով, որ վարկի դիմաց վճարումները կապված են ապագայում՝ ուսումն ավարտելուց հետո, ուսանողի կողմից ստանալիք եկամտից: Նշված ձեւն ուսանողների համար առավել նախընտրելի է, քանի որ աշխատանքի անցնելուց հետո նրանք վարկի դիմաց վճարումներ կատարելու հետ կապված դժվարություններ քիչ են ունենում: Առավել հաճախ ուսանող-վարկառուներին առաջակցվում է վարկավորման ծրագիր, որն իր մեջ միաժամանակ ներառում է CL եւ ICL ձեւերի հատկանիշները:

Կրթության վարկավորման հիմնական մեխանիզմները կայանում են հետեւյալում:

- ԱՄՆ-ում տարածված են դաշնային եւ մասնավոր վարկերը, ընդ որում՝ վարկերը տրամադրվում են ոչ միայն ուսման, այլեւ՝ դրա ընթացքում ապրուստի համար: Դաշնային վարկերի դեպքում ուսանողի երաշխավորը ԱՄՆ կառավարությունն է, որն ապահովագրում է ուսումնական վարկեր տրամադրող բանկերին: Որպես կանոն, վարկի տոկոսադրույքը կապված է վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի հետ եւ տատանվում է տարեկան 4-8 տոկոսի միջակայքում, որն ընդունելի է ուսանողների բացարձակ մեծամասնության համար: Դաշնային վարկերը տրամադրվում են հաշվի չառնելով ուսանողի վճարունակությունը, որի պատճառով վարկը ստանալը բավականին դյուրին է: Դաշնային բոլոր վարկերով վճարումները թույլատրվում է հետաձգել մինչեւ ուսման ավարտը, իսկ ուսանողի կողմից աշխատանքը կորցնելու դեպքում՝ մինչեւ 6 ամիս ժամկետով: Մասնավոր վարկեր ստանալն ավելի բարդ է, քանի որ պահանջվում է ամերիկյան երաշխավորի առկայություն կամ վարկը մարելու համար անհրաժեշտ եկամուտների ներկայացում, ինչպես նաեւ սեփականության առկայություն, որը կարող է ծառայել որպես գրավի միջոց: Մասնավոր վարկերի տոկոսադրույքներն ավելի բարձր են:
- ՇՎԵԴԻԱՅՈՒՄ ուսումնական վարկերի համակարգը գործում է 1960 թվականից: Բարձրագույն կրթությունն անվճար է, բայց ուսանողը կարող է վարկ ստանալ որպեսզի վճարի ուսման հետ կապված ապրուստի ծախսերը: Իրական տոկոսադրույքը հավասար է զրոյի (վարկի դիմաց տոկոսն ինդեքսավորվում է հաշվի առնելով վարկի դիմաց վճարումները, որը կապված է եկամտի հետ եւ կազմում է եկամտի 4 %-ը):

- **ԳԵՐՄԱՆԻԱՅՈՒՄ** նույնպես զարգացած է պետական վարկավորման համկարգը: Ուսման համար վարկ կարող են ստանալ 18-ից 30 տարեկան բոլոր ուսանողները: Վարկն իրենից ներկայացնում է անտոկոս փոխատվություն, որը ուսանողները ստանում են յուրաքանչյուր ամիս եւ վերադարձնում են ուսումն ավարտելուց հետո: Հատկացումները կատարվում են որոշակի պարբերականությամբ, այլ ոչ թե՛ միանվագ փոխանցմամբ, որը խթանում է ուսանողների ուսման առաջադիմության բարձրացմանը: Անբավարար գնահատականներ ստացած ուսանողները կորցնում են վարկ ստանալու իրավունքը: Գերմանիայում բարձրագույն կրթությունն անվճար է, սակայն ուսանողները պետք է վճարեն լաբորատորիաներ, գրադարաններ, սպորտային դահլիճներ այցելությունների համար: Վարկը մարելու տարբեր արտոնություններ կան, օրինակ՝ վարկի մի մասը մարվում, իսկ մյուս մասը տրամադրվում է անհատույց: Արտոնություններ կարող են ստանալ միայն անապահով ընտանիքների ուսանողները, իսկ վարկի մարման ժամկետը սովորաբար կազմում է 10 տարի:
- **ԱՎՍՏՐԱԼԻԱՅՈՒՄ** վարկավորման միջոցով ուսումնառության ֆինանսավորման հիմնական ծրագիրը Բարձրագույն կրթության օժանդակության Սխեման է (The Higher Education Contribution Scheme, HECS), համաձայն որի ուսանողն իրավունք ունի ստանալ վարկը, որն ամբողջությամբ ծածկում է ուսման ծախսերը: Վարկ կարելի է ստանալ ինչպես առկա, այնպես էլ ցանկացած այլ ձեւի ուսուցման դեպքում: Վարկի անվանական տոկոսադրույքն իր մեջ արտացոլում է նաեւ սղաճի կանխատեսվող տեմպը: Վարկը դասվում է ICL ձեւի վարկերի շարքին: Վարկով նախատեսված վճարումները կատարվում են ամսական կամ տարեկան կտրավածքով: Ավստրալիայում գոյություն չունի որոշակի ժամկետում վարկը «ներելու» պրակտիկա, սակայն վարկը մարելու ժամկետ սահմանված չէ:
- **ՆԻԴԵՐԼԱՆԴԵՆՐՈՒՄ** վարկ ստանալու իրավունք ունեն միայն առկա ուսուցմամբ սովորող՝ մինչեւ 30 տարեկան ուսանողները: Վարկ կարելի է ստանալ ոչ միայն ուսման, այլեւ՝ հարակից ծախսերի համար: Վարկի մարումը սկսվում է ուսումն ավարտելուց երկու տարի անց, իսկ վարկն ամբողջությամբ մարվում է 15 տարվա ընթացքում: Վարկի տոկոսադրույքը կազմում է 3,7 %: Բավարար եկամուտներ չունեցող ուսանողների համար սահմանվում են զեղչեր: Վարկավորման ծրագիրը նախատեսում է խրախուսանքի միջոցներ առավել բարձր առաջադիմություն ունեցողների համար:
- **ՉԻՆԱՍՏԱՆՈՒՄ** 1999 թվականից ներդրվել է ուսումնական վարկերի տրամադրման փորձնական ծրագիր: Պետությունը որպես երաշխավոր հանդես չի գալիս, այլ պահանջվում է ընտանիքի անդամների երաշխավորությունը եւ գրավ: Վարկի տոկոսադրույքը 2000 թվականին կազմել է 10,8 %, որի կեսը վճարել է պետությունը, իսկ մյուս կեսը՝ վարկառուն: Վարկի մարման ժամկետը 4 տարի է:

- ԴԱԶԱԽՍՏԱՆՈՒՄ իրականացվում է ուսանողների պետական վարկավորում: Պետական բյուջեից յուրաքանչյուր տարի հատկացումներ են կատարվում, որոնք նախատեսված են ԲՈՒՀ-երում ուսման համար: Ուսման դիմաց վճարումները կատարվում են ամսական կտրվածքով, իսկ վարկի մարման ժամկետը 10-ից 15 տարի է:
- ՈՒԶԲԵՎՍՏԱՆՈՒՄ, ի տարբերություն Ղազաղստանի, ուսումնական վարկերը տրամադրում են առետրային բանկերը՝ միայն այն քաղաքացիներին, որոնք սովորում են վճարովի հիմունքներով: Վարկի տոկոսադրույքը սահմանվում է կենտրոնական բանկի վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքից ոչ բարձր: Արտոնյալ պայմաններով վարկավորման իրավունք ունեն ծնողագույն ուսանողները, մանկատների սաները, մանկուց հաշմանդամները եւ 1-ին եւ 2-րդ խմբերի հաշմանդամները (անտոկոս վարկեր): Անապահով ընտանիքների ուսանողների համար պետությունը վճարում է վարկի դիմաց հաշվարկված տոկոսադրույքի կեսը:
- ԲԵԼԱՌՈՒՍՈՒՄ վարկեր ստանալու պայմանները հետեւյալն են՝ վարկառուի ընտանիքի մեկ շնչին ընկնող միջին ամսական եկամուտը պետք է 160 ԱՄՆ դոլարից ավելի չլինի, պետությունն օժանդակություն է ցուցաբերում վարկի դիմաց հերթական վճարման 70%-ի համար, իսկ մյուս 30%-ը վճարում է ուսանողը կամ նրա ընտանիքը: Տոկոսադրույքը սահմանված է վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի 1/2-ի չափով: Վարկը տրամադրվում է կենտրոնական բանկի կողմից ուղղակիորեն ուսումնական հաստատության հաշվին փոխանցելու միջոցով:
- ՈՒԿՐԱԻՆԱՅՈՒՄ վարկ ստանալու իրավունք ունեն ոչ միայն առաջին կուրսի ուսանողները, այլեւ՝ վճարովի հիմունքներով սովորող մյուս կուրսերի ուսանողները: Վարկ տրամադրելու մասին որոշումն ընդունում է ուսումնական հաստատությունը, որն էլ ուսանողի հետ կնքում է ուսումնական վարկ տրամադրելու վերաբերյալ պայամանագիր: Ուսանողը կարող է չվերադարձնել վարկը՝ դրա փոխարեն 5 տարի գյուղում իր մասնագիտությամբ աշխատելու պայմանով:
- ՄՈՒԴՈՎԱՅՈՒՄ անապահով ընտանիքների եւ ծնողագույն ուսանողներն իրավունք ունեն ստանալ ուսումնական վարկեր: Վարկի մարման վերջնաժամկետը 7 տարի է՝ ԲՈՒՀՍ ավարտելուց հետո: Ֆինանսական օժանդակությունը տրամադրվում է պետության կողմից, ընդ որում՝ գերազանցիկներն ամբողջությամբ ազատվում են վարկի դիմաց տոկոսները վճարելուց, իսկ լավ սովորողները վճարում են միայն դրա կեսը:

- ԼԱՏՎԻԱՅՈՒՄ պետությունն ուսանողներին վարկ է տալիս 10 տարի ժամկետով: Սովորելու ընթացքում վարկի դիմաց վճարվող տոկոսները գրոյական են, իսկ ուսումն ավարտելուց հետո 12 ամիս անց հավասարվում են տարեկան 5%-ի: Այդպիսով, այն ուսանողը, ով ուսումն ավարտելուց հետո` 12 ամսվա ընթացքում վերադարձնում է վարկը` փաստորեն ստանում է անտոկոս ուսումնական վարկ:
- ԷՍՏՈՆԻԱՅՈՒՄ վարկ ստանալու հայտ կարող են ներկայացնել առկա ուսուցմամբ սովորող բոլոր ուսանողները, սակայն վարկը ստանալու համար պահանջվում է երկու երաշխավորի առկայություն: Պետությունն ինքն է ընտրում այն բանկերին, որոնք իրավունք ունեն ուսումնական վարկեր տրամադրել: Վարկառուն վարկատուին է վճարում պետության կողմից երաշխավորված վարկի գումարի տարեկան 5%-ը: Վարկի մարումը սկսում է կատարվել ուսումն ավարտվելուց մեկ տարի հետո: Վարկավորման ռիսկը համատեղ կրում են բանկերը եւ պետական բյուջեն:

Հաշվի առնելով վերոգրյալ միջազգային փորձը, ինչպես նաեւ Հայաստանի Հանրապետության կրթության ֆինանսավորման ներկայիս համակարգը, ներկայացվող օրենսդրական նախաձեռնությամբ առաջարկվում է բարձրագույն եւ միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում ուսումնական վարկերի տրամադրման հետ կապված հարաբերությունները կարգավորել «Պետական օժանդակությամբ ուսումնական վարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, մասնավորապես`

- պետական օժանդակությամբ ուսումնական վարկեր տրամադրել բարձրագույն եւ միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում սովորողներին, ընդ որում` ուսումնական վարկը տրամադրել ինչպես անմիջապես ուսման վարձը վճարելու (հիմնական ուսումնական վարկի պայմանագիր), այնպես էլ` հարակից ծախսերի (սնվելու, բնակվելու, տրանսպորտի, հագուստի, ուսումնական նյութերի ձեռք բերման եւ այլ) վճարման (հարակից ուսումնական վարկի պայմագիր) նպատակով (հոդված 3).
- սահմանել ուսումնական վարկերի պետական օժանդակության ձեւերը, որոնք են` հիմնական եւ հարակից ուսումնական վարկերի առավելագույն տոկոսադրույքների կարգավորումը եւ ուսումնական վարկերի պետական երաշխավորության տրամադրումը: Հիմնական եւ հարակից ուսումնական վարկերի առավելագույն տոկոսադրույքները չեն կարող գերազանցել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համապատասխան որոշման ընդունման օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքից հանած երկու տոկոս դրույքաչափը (օրինակ` 2009 թվականի դեկտեմբերի 8-ի տվյալներով` 3 տոկոս): Ուսումնական վարկի պետական երաշխավորությունը տրամադրվում է

ուսումնական վարկի պայմանագրով վարկառուի ստանձնած՝ ուսումնական վարկի պայմանագրով վճարման ենթակա գումարներն ամբողջությամբ մարելու պարտավորությունը գրավով ապահովվելու անհնարինության դեպքում, ընդ որում՝ պետական երաշխավորությամբ ուսումնական վարկի պայմանագրով նախավճար չի կարող նախատեսվել (հոդվածներ 4-ից 6)։

- առաջարկվում է առաջին կուրսում ուսումնական վարկերի պետական օժանդակությունը տրամադրել ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կանոններով սահմանված կարգով ուսումնական հաստատություն ընդունված ուսանողներին, իսկ հաջորդ կուրսերում՝ ուսումնական վարկերի պետական օժանդակությունը տալ նախորդ ուսումնական տարվա քննությունների եւ ստուգարքների (ատեստավորման) արդյունքներով առավել բարձր առաջադիմություն ունեցող ուսանողներին՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած մրցությային կարգով (հոդված 6)։
- սահմանել ուսումնական վարկ ստանալու կարգը (ուսումնական վարկ ստանալու համար բանկ կամ վարկային այլ կազմակերպություն ներկայացվող հայտին ներկայացվող պահանջները, պետական օժանդակության տրամադրման վերաբերյալ լիազոր մարմնի կողմից համաձայնություն տալու կարգը, վարկի ձեւակերպման եւ տրամադրման կարգերը) (հոդվածներ 7-ից 9)։
- սահմանել ուսումնական վարկը վերադարձնելու կարգը, որով նախատեսված է, որ վարկը վերադարձվում է ամսական վճարումներով։ Ուսումնական վարկի գումարը վերադարձնելը կարող է հետաձգվել ուսումնական վարկի պայմանագրով սահմանված կարգով՝ ուսումնառության պայմանագրի գործողության ժամկետով, բացառությամբ օրենքի նախագծի 17-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի, երբ ուսանողը հեռացվում է ուսումնական հաստատությունից։ Ուսումնառության պայմանագրի գործողության ժամկետում ժամկետային զինվորական ծառայության անցած վարկառուի, ինչպես նաեւ բանկի՝ ուսումնական վարկի պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների կատարումը կասեցվում է եւ վերսկսվում է վարկառուի զորացրվելուց հետո՝ ուսումը շարունակելու օրվան հաջորդող ամսվանից (հոդված 10)։
- սահմանել լիազոր մարմնի կողմից վճարվող փոխհատուցման տոկոսավճարների տոկոսադրույքը, որը որոշվում է $\Phi S = ԱՏկվ - (ՎՏ+2\%)$ բանաձեւի միջոցով, որտեղ ΦS -ն՝ փոխհատուցման տոկոսավճարների տոկոսադրույքն է, $ԱՏկվ$ -ն՝ ուսումնական վարկի պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ գործող ուսումնական վարկի առավելագույն տոկոսադրույքն է, իսկ $ՎՏ$ -ն՝ ուսումնական վարկի պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության

կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքն է (հոդված 12).

- սահմանել ուսումնական վարկ տրամադրած բանկի, ինչպես նաև Լիազոր մարմնի պարտականությունները (հոդվածներ 11 եւ 12).
- սահմանել վարկառու ուսանողի՝ այլ ուսումնական հաստատություն տեղափոխվելու կամ ուսումնական հաստատությունից հեռացվելու դեպքում ուսումնական վարկի մարման կարգը (հոդվածներ 16 եւ 17).
- սահմանել ուսումնական վարկավորման բնագավառում պետական կառավարման մարմինների իրավասությունները (հոդվածներ 18 եւ 19):

«Պետական օժանդակությամբ ուսումնական վարկերի մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի առաջադրումը Հայաստանի Հանրապետությունում ուսումնական վարկերի համակարգի ստեղծմանն ուղղված առաջին քայլերից է: Նախագիծն, անշուշտ, կատարյալ չէ, մասնավորապես՝ ՀՀ կառավարության կողմից համապատասխան առաջարկության դեպքում նախագծում կարող են ներառվել նաև դրույթներ, որոնցով ուսումնական վարկավորման համակարգի ներդրմամբ պայմանավորված փոփոխություններ կկատարեն նաև ներկայումս գործող ուսանողական նպաստների եւ կրթաթոշակների համակարգում: Օրենսդրական նախաձեռնության հեղինակները հատկապես կարելուում են ՀՀ կառավարության կողմից ուսումնական վարկերի մարման ժամկետների (հատկապես՝ վարկի մարումը ուսումն ավարտելուց հետո կազմակերպելու) եւ արտոնությունների համակարգի ընդլայնմանն ուղղված առաջարկությունների ներկայացումը: Կարելուում ենք նաև հասարակության բոլոր շերտերի, հատկապես՝ բարձրագույն եւ միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների եւ դրանց ուսանողների առաջարկները, որոնք հաշվի կառնվեն հեղինակների կողմից նախագիծը լրամշակելիս:

Հեղինակներն ակնկալում են, որ ի վերջո սույն օրենսդրական նախաձեռնությամբ Հայաստանի Հանրապետությունում կներդրվի ուսումնական վարկավորման այնպիսի համակարգ, որը պահանջարկ կունենա ուսանողների մոտ, իրապես կնպաստի բարձրագույն եւ միջին մասնագիտական կրթության մատչելիության բարձրացմանը, կխթանի ուսման առաջադիմությունը, որի արդյունքում բարձրակարգ կադրերի պատրաստմամբ կապահովվի Հայաստանի Հանրապետության կայուն զարգացումը:

¹ Տվյալները ներկայացվում են ըստ՝ МОНИТОРИНГ ЭКОНОМИКИ ОБРАЗОВАНИЯ. Образовательный кредит как способ финансирования студентов. МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ - ВЫСШАЯ ШКОЛА ЭКОНОМИКИ. Информационный бюллетень 2007 5[28]. МОСКВА